

Nasjonalarkivet
Sissel Eltvik Wang
Postboks 4013 Ullevål stadion
0806 OSLO

Deres ref.:

Deres dato:

Vår ref.:

Vår dato:

23/2678-25

20.04.2026

26/82070

Sluttrapport - Arkiv etter Carl Schøyen Ref 2024/13154

Katalogiseringsprosjektet har omfattet ordning og registrering av arkivet etter Carl Schøyen. Arkivet består av en omfattende og innholdsrik samling brev, manuskripter, notatbøker, utklipp og fotografier. En betydelig del av materialet er håndskrevet, noe som har gjort arbeidet tidkrevende.

Arkivets innhold og karakter

Korrespondansearkiv

Brevsamlingen utgjør en sentral del av arkivet og viser at Schøyen hadde kontakt med et bredt spekter av personer fra ulike samfunnslag.

Blant de mest sentrale korrespondentene kan vi trekke frem:

Just Qvigstad – språkforsker og professor, Tromsø

John Loggje – reineier, Maursund og Kautokeino (Troms/Finmark)

Annie Giæver – amatør fotograf, Havnes, Nord-Troms

Ellef Olai Fredriksen lærer, bygdebokforfatter – Lavangen (Troms)

Henrik Kvandahl – samisk lærer og historiker, Ballangen (Nordland)

Borghild Ellingsen – Lofoten (Nordland)

Konrad Mostad – Værøy (Nordland)

Kristian Nissen – prest og reindriftingsinspektør (Viken/Troms/Finmark)

Hartvig Huitfeldt-Kaas – zoolog og fiskeribiolog, Oslo (Viken)

Mikkjel Fønhus – forfatter, Sør-Aurdal (Innlandet)

Gabriel Scott – forfatter, Arendal (Agder)

Det er særlig verdifullt at arkivet også inneholder kladder av mange av Schøyens egne brev. Dette gir innsikt i både inn- og utgående korrespondanse, og bidrar til en mer helhetlig forståelse av kommunikasjonen. Enkelte korrespondanseforhold strekker seg over flere tiår, mens andre synes å være knyttet til bestemte perioder, trolig i forbindelse med bokprosjekter eller foredragsvirksomhet.

Familiearkiv

Den familiære korrespondansen utgjør en betydelig og interessant del av arkivet. Schøyen-familien har vært aktive brevskrivere og har i stor grad bevart sin korrespondanse fra siste halvdel av 1800-tallet til første halvdel av 1900-tallet.

Adresse:
Postmottak
Fylkeshuset
8048 Bodø

Besøksadresse:
Org.nr.:
964 982 953

Telefon:
75650460
E-post:
post@nfk.no

Samfunnsutvikling
Arkiv i Nordland
Solveig Helene Lindbach
Tlf.: 75650474

Materialet dokumenterer også reisevirksomhet, blant annet til England, Tyskland og Spania, samt utvandring til Amerika, hvor en del av familien bosatte seg i Texas. Carl hadde hyppige opphold i Nord-Norge, både som fastboende og besøkende. Mange av brevene er skrevet under tjenestereiser knyttet til et bokprosjekt. De gir rike skildringer av reiser og opplevelser og tilfører materialet en personlig og uformell dimensjon.

Forfattervirksomhet og forlagskontakt

Arkivet dokumenterer også skriveprosesser fra idéstadium til ferdig utgivelse. Korrespondanse med ulike forlag er bevart, med særlig tyngde på kontakten med Gyldendal, som var Schøyens hovedforlegger. Materialet gir videre innsikt i Schøyens internasjonale virksomhet, blant annet gjennom dokumentasjon av utenlandske utgivelser, særlig i Tyskland, og korrespondanse og arbeidsprosesser knyttet til oversettelser.

Fotografen Carl Schøyen

Det fins om lag 2500 negativer i arkivet, i tillegg til omtrent like mange papirkopier i diverse formater. Mye av sistnevnte er kopier fra negativene hans, men det fins også annet materiale her som er av betydning. De aller fleste har han fotografert selv, mens noe er sendt til Schøyen fra andre eller samlet inn av ham selv. Det er også rimelig å anta at hans kone Martha også kan være den som har tatt noen av bildene.

Samlingen er en blanding av familiebilder, landskaps- og naturbilder, portretter med mere. Han skrev mye notater og brev i sitt liv og arbeid, men det er åpenbart at fotoapparatet også var et viktig medium for ham. Mye bildemateriale ble etter hvert brukt i bøkene hans, og han dokumenterte helt klart aktivt som del av hans reiser og dokumentasjon av Nord-Norges kyst og folk. Utover familiebilder så er majoriteten fra Nord-Norge. I overkant av 500 bilder kan knyttes til de to nordligste fylkene og er tilsynelatende relatert til hans arbeid med samiske og kvenske tematikker. Ellers er det mye fra kysten i Nordland, spesielt fra Værøy og Røst der han og konen bodde i lengre perioder, samt Andøya.

Bildene er av god kvalitet og han var åpenbart en habil fotograf. I en av hans notatbøker hadde han notert kameraets innstillinger og ulike filmtyper og laget et skjema der han kunne se hvilke innstillinger som passet de ulike situasjonene han befant seg i. Utendørs måtte en bruke en type innstillinger, innendørs i et mørkt rom en annen type innstilling. Dette er en parentes i samlingen som helhet, men underbygger inntrykket vårt av at dette var en forfatter som var grundig i sitt virke, og som hadde kontroll på og en bevissthet rundt også den visuelle fremstillingen hans av landsdelen og menneskene han portretterte.

Tegninger

I brevsamlingen ble det funnet tegninger laget av samiske og kvenske skoleelever i Nordland, Troms og Finnmark, som ble sendt til Schøyen på begynnelsen av 1920-tallet. Disse har vi prøveskannet og samarbeider med *Samisk Arkiv* om en analyse og registrering av metadata. Vi ønsker å kunne formidle disse vel 200 tegningene på norsk, nordsamisk og lulesamisk.

Ordning og metodiske valg

Arkivmaterialet var i stor grad samlet i bunker bundet med hyssing og tematisk merket. Den opprinnelige orden er videreført, selv om de indre sammenhengene ikke alltid har vært entydige. Enkelte deler av materialet manglet tilstrekkelig kontekst, og er derfor plassert i en samlebetegnelse for uordnet eller uspesifisert materiale («diverse»). Det er gjort et skille mellom korrespondanse knyttet til Schøyens virke som forfatter og familiær korrespondanse.

Vi har valgt å ta fotografiene ut av korrespondansen og oppbevare de i mer egnet emballasje og forhold. Fotografisk materiale krever andre oppbevaringsforhold enn tradisjonelle

papirarkiv hvis en skal minimere nedbrytningstid og sikre bildene et langt liv. Vi registrerer selvsagt de sammenhenger vi finner, og viser i katalogiseringen til hvor de ulike bildene er hentet.

Registrering og katalog

Arbeidet med brevene har i hovedsak vært på et overordnet nivå, med fokus på identifisering av tema, avsender og datering. I tillegg er det gjort undersøkelser av sentrale personer som opptrer hyppig i materialet. Dokumenter som er skrevet på andre språk enn norsk er registrert for eventuelt mer arbeid senere. Resultatet er en detaljert katalog som gjenspeiler både bredden og kompleksiteten i arkivet.

Katalogen består av :

- Korrespondanse 3 hm
- Notatbøker 147 stk
- Tegninger ca 250 stk
- Referansemateriale 0,7 hm
- Egenproduserte trykksaker ca. 0,5 hm
- Foto 7 hm

Digitalisering og videre arbeid

Vi har digitalisert en liten del av brevsamlingen. Dette gjelder dokumenter som belyser samiske og kvenske forhold, og som på sikt kan publiseres gjennom Digitalarkivet. Samtidig vurderes potensialet for ytterligere digitalisering som betydelig.

Katalogen er planlagt publisert på Arkivportalen i løpet av mai. Før publisering gjenstår kvalitetssikring av enkelte opplysninger.

Tusen takk for støtten og veiledning underveis i prosjektet.

Med vennlig hilsen
Solveig Helene Lindbach
Rådgiver Arkiv i Nordland

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Hovedmottakere

Nasjonalarkivet

Kopi til

Espen Kjelling

Vedlegg

Prosjektregnskap

DokID

2006519

